

J 64
1268 p.i. 201.094

EESTI
RAHKUS-
KOGU

ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 18 (384)

11. mail 1929 a.

IX. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas Kr. 10.—
 poolaastas „ 5.—
 veerandaastas „ 2.50

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas Kr. 8.—
 poolaastas „ 4.—
 veerandaastas „ 2.—

Üksik number maksab 25 senti.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24
 Avatud k. 1/29—1/23. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1

Kuulutuste hinnad:

1/1 lehek.	Kr. 40.—	1/4 lehek.	Kr. 10.—
1/2 „	„ 20.—	1/8 „	„ 5.—
1/3 „	„ 13.50	1/16 „	„ 2.50

Tunnistuste kaotuste kuulutused Kr. 1.—
 Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Aadressi muutmise 30 senti.

Aadress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) E. Maddison, Vabariigi valitsuse määruseandlik võim. 2) Konstaablitele hinnata sõit riigi raudteedel ja laevadel. 3) Kriminaalpolitsei tehniliste teadmiste arendamisest. 4) Spordist ja selle poolehoiust politseiametkonnas. 5) Kas sport ei leia politseis küllaldast poolehoidu? 6) Selgetnagemise katsed kohtusaalis. 7) Ametlik osa. 8) Küsimusi ja kostmisi. 9) Kuulutusi.

Vabariigi valitsuse määruseandlik võim.*)

Eugen Maddison.

Mis on selle meile kõigile tuntud nähtuse põhjuseks, et kõnealloses küsimuses valitseb meil ikka veel selgusetus, et puudub ühtlane seisukoht? Minu arvates see asjaolu, et meil vabariigi valitsuse määruseandliku võimu iseloomu või ulatust ei selgitata niivõrt koduste abinõudega, s. t. välja minnes meie põhiseadusest, selle iseäraldustest ja sellest konkreetsest olukorrast, milles see tekkis ja valmises, kuivõrt väljaspoolt laenatud abinõudega, nimelt teoreetiliste kaalutluste abil, mis leiduvad välismaa sellekohases juriidilises kirjanduses. Endastmõistetav, et sellel kirjandusel on oma koht ja tähtsus, kuid selle juures ei tohiks kunagi unustada, et igal kirjan-

dusel — ka juriidilisel — on oma rahvusvärv, oma nägu. Seda kirjandust, kui ka välisriikide sellekohast seaduseandlust tuleb tarvitada meie põhiseaduse selgitamisel, kuid ainult niivõrt, kuivõrt see aitab selgitada meie põhiseaduse iseäraldusi.

Määruseandlusel peavad olema vabad käed seal, kus seda otsekohe ei takista seadus. Sarnast tunnustamist leiab ka meie põhiseaduse poolt vabariigi valitsuse määruseandlik võim. See ei ole meie põhiseaduse miinus, vaid on pluss, mida tuleb igapidi tervitada, sest sellega on kindlustatud meie põhiseaduse puutumatus, mida ei saa aga öelda teiste põhiseaduste kohta. Pöördes põhiseaduse poole, ei leia meie temas otsekohest ega kaudset nõudmist selle kohta, et kõik õiguslikud normid tuleksid maks-

*) Väljavõte õigusteadlaste päeval, 4. ja 5. aprillil s. a. peetud referaadist. Täielik referaat ilmub sügisel „Õiguses“.

ma panna seaduseandlikus korras, vaid vastuoksa, meie leiame seal õigusnormide allikana ka määruseandluse. Kõigepealt § 3. Mis kõneleb see? — See kõneleb, et „Eesti riigivõimu ei saa keegi teostada muidu, kui põhiseaduse või põhiseaduse alusel antud seaduste põhjal“. See tähendab, et riigivõimu teostamise aluseks on kas põhiseadus ise või vastavatel juhtudel temaga kokkukõlas olevad seadused, või teiste sõnadega seda, et ka meil on põhiseadusega maksma pandud põhimõte, mida sakslased nimetavad „Vorrang des Gesetzes“. Kuid sellest ei saaks järeldada, et õiguslike normide loomine peaks sündima ainult seaduseandlikul teel. Nende loomine võib sündida ka muul teel, kui seda põhiseadus võimaldab.

Edasi § 35. See paragrahv kõlab: „Rahvaesitajana teostab riigi seaduseandlikku võimu riigikogu.“ Ka sellest paragrahvist ei saaks järeldada, et õiguslike normide loomine oleks tehtud riigikogu ainuülesandeks. Sellest tuleks järeldada ainult seda, et seaduste väljaandmine on riigikogu ülesanne.

Teiste sõnadega meie põhiseadus asub formaalse seaduse seisukohal, olgugi et temal ei ole võõras ka materiaalse seaduse põhimõte. Oma ülesannet peab riigikogu teostama isiklikult, s. t. põhiseaduse seisukohalt riigikogu ei saaks volitada vabariigi valitsust või kedagi teist tema asemel välja andma seadusi (näit. riigikogu ei saaks maksma panna sarnast seaduste väljaandmise korda, nagu seda võimaldas Eesti vabariigi valitsemise ajutise korra § 12-a.). Ühtlasi ütleb see paragrahv ka seda, et ükski akt, kandku ta isegi seaduse nimetust, ei ole seadus, kui ta ei ole riigikogu poolt vastu võetud. Seadus on aga akt, mis riigikogu poolt on vastu võetud riigikogu kokukorraga kindlaksmääratud korras.

Järgmine paragrahv, mis võiks kõne alla tulla, oleks § 52., mille järgi „riigikogu annab välja seadusi, määrab riigi sissetulekute ja väljaminekute eelarve, otsustab laenude tegemise ja muid asju põhiseaduse alusel.“ Sõnade all „riigikogu annab välja seadusi“ on minu arvates küll mõeldud materiaalsed seadused, missugust seisukohta olen muu seas ka varem kaitsnud, kuid sellega ei ole

kaugeltki öeldud, et kõik õiguslikud normid pannakse maksma riigikogu poolt või seda, et kui § 35. kõneleb seaduseandliku võimu teostamisest, siis selle all tuleks mõelda materiaalsete seaduste väljaandmist. Tegelikult ei määra § 52. riigikogu kompetentsi, vaid kirjeldab üldiselt selle tegevust. Seda tõendab muu seas põhiseaduse § 85., mille järgi „iga aasta jaoks seatakse riigi sissetulekute ja väljaminekute üldine eelarve kokku“, kusjuures seaduseandlikul teel võib selle maksvust jaoliselt pikendada kuni uue eelarve vastuvõtmiseni, ja § 44., mille põhjal riigikogu annab välja oma kokukorra, mis avaldatakse seadusena.

Mida aga põhiseadus nõuab, see on see, et teatavad alad oleksid tingimata korraldatud seadustega. Näit. põh. § 2. tähendab, et „Eesti piiride kindlaksmääramine sünnib rahvusvaheliste lepingute läbi“; § 8. — et „kedagi ei või jälgida muidu, kui seadustes ettenähtud juhtumustel ja korras“ ja et „ühtki kodanikku ei või vastu tema tahtmist temale seaduse poolt määratud kohtu alt üle viia teise alla“; § 9. — et „Eestis ei või karistada kedagi tema teo pärast, ilma et see tegu karistusvääriliseks oleks tunnustatud seaduses, mis enne selle teo kordasaatmist maksma hakanud“; § 10. et „ei või olla tungimist eluasemesse või selle läbiotsimist muidu juhtumistel ja nõuete täitmisel, mis on seaduses tähen- datud“; § 12. — et „kõrgemaile õppeasutustele kindlustatakse autonoomia neis piirides, nagu seda ette näeb nende asutuste seadusandlikul teel kinnitatud põhikiri“ jne.

Sellega on põhiseadusega tähendatud alade kohta maksma pandud põhimõte, mida tuntakse nimetuse all „Vorbehalt des Gesetzes“. Sellest oleks otsekohene järeldus, et teistel aladel, mis põhiseaduse expressis verbis ei ole määratud seaduseandluse kompetentsi või mille kohta ei ole maksma pandud põhimõte „Vorbehalt des Gesetzes“ (seaduse ainukompetents), on õiguslike normide loomine põhiseadusega võimaldatud ka teisel, s. t. määruseandlikul teel, kuid selle tingimusega, et nende loomisel on maksev eelpooltähendatud põhimõte — Vorrang des Gesetzes. Sellega on põhiseadus maksma pannud ka n. n. seaduseandliku ja valitsemise võimu võistleva tegutsemise põhimõtte neil aladel,

mis ei kuulu seaduseandliku ega valitsemisvõimu ainukompetentsi. Tähendatud põhimõtete maksmapanekuga ei olekski enam vaja olnud põhiseaduses veel eriti ära märkida vabariigi valitsuse määruseandluse õigust. Kuid põhiseadus teeb seda, millega ta aina kinnitab, et määruste väljaandmine on vabariigi valitsuse loomulik ülesanne, on tingitud valitsemise võimu iseloomust.

Põhiseadus ei kõnele täidesaatsvast, vaid valitsemise võimust, valitseda aga tähendab ühtlasi käskida. See ei ole juhuslikult, et põhiseadus kõneleb valitsemise võimust, vaid see on otsekohene tahe väljendada lühidalt ja reljefsest seda, mida mõeldi Eesti vabariigi valitsemise ajutise korra § 15. leiduvate sõnade „ülemat korraldavat ja täidesaatvat võimu“ all, kui ka seda, milles see võim tegelikult väljendus. Vabariigi valitsuse, kui valitsemise võimu teostaja, kompetentsile pühendab põhiseadus mitu paragrahvi. Neist väärriks iseäraselt tähelepanu § 60., eriti selle paragrahvi sissejuhatav osa ja p. 7. Sissejuhatav osa kõlab: „vabariigi valitsus juhib riigi sise- ja välispoliitikat, hoolitseb riigi välise puutumatus, sise- ja julgeoleku ja seaduste täitmise eest.“ Kas on see põhiseaduslik ilukirjandus või õiguslik norm, millele valitsemise võim võib rajada oma tegevust? Minu arvates ei ole siin mingit kahtlust, et sellega on üldiselt tähendatud vabariigi valitsuse kompetents, tema määruseandluse õigus kaasa arvatud.

Põhiseaduse § 60. sisaldab aga veel ühe eeskirja, mis kõneleb vabariigi valitsuse määruseandluse õigusest — nimelt p. 7-t. Selle punkti järgi vabariigi valitsus „annab välja seadustega kokkukõlas määrusi ja korraldusi“. Säärast eeskirja ei leidu minu teada üheski uuema aja põhiseaduses, mispärast oleks mõtetu ettevõtte püüda teda tõlgitseda näit. Austria põhiseadus § 18. mõttes, s. t. anda talle sarnane sisu, mis õigustaks vabariigi valitsust määrusi välja andma ainult sellekohaste seaduste põhjal, või Saksa põhiseaduse § 77. mõttes, tunnustades vabariigi valitsuse õigustatuks oma õiguse põhjal välja andma ainult „Ausführungsvorschriften“, s. t. korraldusi ametkondadele seaduste täitmiseks. Vabariigi valitsus annab välja määrusi kokkukõlas seadustega; see ei

tähenda seaduste põhjal, vaid seda, et vabariigi valitsuse poolt väljaantavad määrused, mille väljaandmiseks temal õigus põhiseaduse põhjal, ei tohi olla vastolus seadustega. Kuid põhiseaduse § 60. on ajalugu, millega tuleb eriti arvestada selles sisalduva mõtte selgitamisel, sest teatavasti puudus asutavale kogule vastuvõtmiseks esitatud põhiseaduse eelnõul üldse seletuskiri. Pealegi kui põhiseaduse paljude teiste paragrahvide selgitamisel võidakse arvestada põhiseaduse komisjoni aruandjate poolt ette toodud motiividega, siis on § 60. üks neist, mille kohta aruandjate seletused üldse puuduvad.

Põhiseaduse esialgse eelnõu (enne esimest lugemist põhiseaduse komisjonis) § 56. järgi teostab Eestis juhtivat ja täidesaatvat (Eesti vabariigi valitsemise ajutise korra § 15. järgi ülemat korraldavat ja täidesaatvat) võimu vabariigi valitsus, kusjuures § 64. olid ette nähtud muu seas järgmised vabariigi valitsuse õigused ja kohused: „1) tema juhib ja ajab riigi asju, kokkukõlas seadustega ja riigi huvidega; 2) tema hoolitseb seaduste täitmise eest.“ Eelnõu esimesel lugemisel põhiseaduse komisjonis vastuvõetud § 51. järgi teostab Eestis täidesaatvat võimu vabariigi president (sõnad: „teostab täidesaatvat võimu“ olid vastu võetud akl. prof. J. Uluotsa ettepanekul, põhiseaduse komisjoni protokoll nr. 46), kes: „1) juhib ja ajab riigi asju kokkukõlas seadustega ja riigi huvidega; 2) hoolitseb seaduste täitmise eest; ... 10) annab seadustega kokkukõlas välja määrusi ja korraldusi“. Sedasama kordab ka esimesel lugemisel vastuvõetud põhiseaduse eelnõu § 54. Teisel lugemisel vastuvõetud eelnõu § 58. järgi teostab täidesaatvat võimu vabariigi valitsus, kes koosneb peaministrist ja ministritest, kusjuures § 60. põhjal peaminister „annab seadustega kokkukõlas välja määrusi ja korraldusi“ (p. 9.) ja „hoolitseb seaduste täitmise eest“ (p. 10). Eelnõu kolmandal lugemisel põhiseaduse komisjonis tehti akl. J. Jans'i poolt ettepanek kustutada p. 9. Ettepanekut põhjendas Jans järgmiselt: „määruste ja korralduste väljaandmise õigus, kokkukõlas seadustega, on igas kultuurriigis mitte ainult ministril, vaid ka paljudel alamatel ametnikkudel. Eestis saab samuti olema. Kui juba põhjus-

seaduses sundusliikkude määruste väljaandmise õigus ära tähendada, siis üleüldisel kujul, näit: vabariigi valitsusel, üksikutel ministritel ja teistel eriseadustes äratähendatud ametiasutustel on õigus seaduste täitmiseks määrusi ja korraldusi välja anda. Muu seas on seda õigust tarvis omavalitsuse asutustel olevate Vene seaduste järele. Kuid see ettepanek jäi nähtavasti ettepanekuks, sest põhiseaduse redaktsiooni komisjoni

ettepanekul võetakse vastu esiteks § 57., mille järgi valitsemise võimu teostab Eestis vabariigi valitsus, ja § 60., mille järgi „vabariigi valitsus juhib riigi sise- ja välispoliitikat, hoolitseb riigi välise puutumatus, sisemise julgeoleku ja seaduste täitmise eest“ ja eriti „annab välja seadustega kokkukõlas määrusi ja korraldusi“ (p. 7.). Samuti kõlab ka põh.-s. §§ 57. ja 60. redaktsioon.

(Järgneb.)

Konstaablite hinnata sõit riigi raudteedel ja laevadel.

Nagu teada, saavad meil hinnata sõidu riigi raudteedel ja laevadel kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikud. (RT 66 — 1926.). Imestama paneb, miks meil osa politseiametnike selle soodustuse vääriliseks on arvatud, kuna osa mitte. Jälgivad ju välispolitsei ametnikud, eriti just maarajooni konstaablid, samuti kriminaal- kui ka poliitilisi kuritegusid, nagu kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikud. Pannakse maal toime mingisugune kuritegu, jõuab tavaliselt ikka välispolitsei ametnik esimesena kohale. Just seetõttu, et ta lähedal asub. Kui nüüd tekib tarvidus kurjategijat ajada taga ja selleks on võimalus kasutada riigi raudteed, siis loomulikult välispolitsei ametnik ei jäta seda juhust kasutamata ja maksab sõidukulu lihtsalt oma taskust. Samuti tuleb välispolitsei ametnikul ametikohuste täitmisel mitmesugustel juhtudel raudteid ja laevasõidu võimalusi kasutada, missugused sõidud senini ikka ametniku eenda kanda on jäänud. Olen ise käesoleva aasta jooksul mitmel korral raudteel ametiasjus sõitnud (hobusevarga ja vä-

gistaja tagaajamisel) ja kes tuleks tõendada, et need sõidud olid üleliigsed?

Siin võidakse öelda, et meil on telefonivõrk olemas, mida võiks kasutada. Täiesti õige, kuid igal juhul seda siiski ei saa kasutada: 1) puudub maal väga suurel osal politseiametnikkudest telefon, 2) ei juhtu igakord soovitud kohal ametnikku kodus olema; 3) ei jõua ametnik maa kauguse tõttu määratud ajal kohale; 4) telefonikõne ei tule vist odavam kui paari jaama vaheline sõit.

Võidakse veel seletada, et, kui konstaablitele lubada tasuta sõit raudteedel ja laevadel, siis konstaablid mujal ei seisa kui vagunis või laeval. Niisugust arvamist praegusel ajal olla ei tohiks; praegu ametnikud seisavad oma ameti kõrgusel ja ei tee kellelegi lõbu asjatult sõita. Teiseks ei anna ka ametikohused selleks aega, sest suurem osa konstaablitest asub maal ja paljud isegi raudteest ja laeva peatuskohtadest kaugel ja pole mõtet kilomeetreid käia maha, et istuda vagunis või laeval eesmärgita. Ja mispärast arvatakse, et kriminaal- ja poliitilise politsei ametnikud ei tee isiklikkudes huvides hinnata sõite? S

Kriminaalpolitsei tehniliste teadmiste arendamisest.

Igal pool maailmas käib praegu käsi-käes tehnika kiire arenemisega ka kurjategijate poolt tarvitavate tehniliste abinõude täiendamine uuemate leidustega. Mitte ainult autod, kiirrongid ja lennukid ei seisa kurjategijate teenistuses, samuti, nagu harilikkude inimeste kasutada, vaid ka raadiotelegraaf, mikrokoop jne. Selge on siis muidugi, missuguseid järeldusi sellest nähtusest peab tegema politsei, eriti aga kriminaalpo-

litsei. Ja meie näeme ka, et seal, kus vähegi võimalik, s. o. kus vastava riigi rahalised ressursid seda vähegi lubavad, kriminaalpolitsei varustatakse uuemate tehniliste abinõudega, mis peavad kergendama politsei võitlust kuritegevuse ja kurjategijate vastu. Muidugi ei või endale kõik riigid seda lubada, mida enesele lubavad väga jõukad Ameerika Ühisriigid, kus politsei varustatakse aparaatidega raadioteel piltide üleandmi-

seks, hulgaliste soomusautodega, erilen-
nukitega jne. Peab silmas pidama, et
seal ka kurjategijad on varustatud teist-
suguste abinõudega kui harilik Euroo-
pa kurjategija, ja et, teiseks, kui tähtis
ka ei ole kriminaalpolitsei varustamine
kõiksuguste moodsate tehniliste abinõu-
dega, sarnane varustamine ei aita üksi
veel midagi. Terve küsimuse teine, ja,
võib olla, isegi tähtsam, külg seisab vas-
tavate ametnikkude tehniliste teadmiste
tõstmises. Ja ei saa öelda, et sel alal
oleks juba kõik tehtud, siin on võimalik
ja vaja veel nii mõndki teha, niihästi meil
kui ka mujal.

Üldse võib õigusega tähendada, et
praeguse aja tendents kaldub peaaegu
igal pool sinna, et hästi koolitada ja aren-
dada mundrikandjat politseid. Sellele, n.
nim. välispolitseile ja tema koolitamisele
pühendatakse palju aega ja kulutatakse
suuri summasid koolide asutamise, kur-
suste korraldamise jne. näol; kriminaal-
politsei õpetamisele aga ei panda nii
palju rõhku. Huvitav on, et selle poo-
lest on vist kõige täbaramas olukorras
Saksamaa, kus, nagu teada, üldiselt pan-
nakse suurt rõhku politseiametnikkude
teadmiste täiendamisele. Kuna Wiinis,
Roomas ja Madridis on olemas erilised
kriminaalpolitsei ametnikkudele määra-
tud koolid, puuduvad Saksamaal säära-
sed asutused täiesti.

Viimasel ajal on sakslased hakanud
tõsist tähelepanu pöörama kriminaal-
ametnikkude koolitamisele, seega püüdes
parandada praegust mitte päris normaal-
set olukorda. Preisimaal, näiteks, kus
asuvad peale kohalikkude politseikoolide
veel politsei-instituut, kõrgem politsei-
kool Eiches ning tehnika ja liikumise po-
litseikool, tahetakse kriminaalametniku-
de, eriti kriminaalkomissaride kandidaati-
de koolitamist läbi viia tähendatud koo-
lides. Praegu piirdub seal kriminaal-
ametnikkude õpetamine Eiche kõrgema
politseikooliga. On avaldatud arvamist,
et kriminaalpolitseinikkude koolitamine
tuleb täielikult panna politsei-instituudi
peale, eriti peaksid vastavaid kursusi sel-
les instituudis läbi tegema kriminaalko-
missaride kandidaadid ja kõrgemad kri-
minaalametnikud.

Kui nüüd lähemalt ja üksikasjalise-
malt kõnelda kriminaalametnikkude koo-
litamisest, siis peab otsekohe tähendama,
et sellises koolitamisest peab seisma vist

küll esikohal vastavate ametnikkude teh-
niliste teadmiste arendamine ja täienda-
mine. Nagu juba eelpool tähendatud, elame
meie tehnika ajajärgus. Sellest on
tingitud, et meie päevil peab igaüks —
üks vähem, teine rohkem — tegemist
tegema tehniliste abinõudega, kõiksugus-
te tehniliste leidustega. Kui meie vane-
matel ja esivanematel paistab ja paistis
mõnikord telefon imeliku sidevahendina,
kui nemad imestust avaldasid ja avalda-
vad auto üle ja mõnel korral hästi ei
saa aru, kuidas võib liikuda selline riis-
tapuu, siis peame tähendama, et need
nähud on päritud ajast, mil elati tasa ja
targu, aega jätkus liikumiseks, aega ja
jõudu ning tahet tegutsemiseks tehniliste
abinõudeta. Nagu juba meieaja põllupi-
daja enam hästi läbi ei saa traktoriteta
ja teiste tehniliste saavutusteta, nii ei
saa läbi linnaelanik enam telefonita, au-
tota, trammita ja võib olla varsti ka len-
nukita ja raadiota. Egas raadio tähtsus
ei seisa lõpuks ainult kontsertide üle-
andmises õhtustel tundidel! See amet-
nikkude liik aga, kellesse puutub kõige
enam tehnika üldine arenemine, on kri-
minaalpolitsei.

Kriminaalametnikkudele on tehniliste
teadmiste omandamine, mis muidugi võib
sündida ainult teatud piirides, tähtis kol-
mel põhjusel. Esmalt tuleb kriminaal-
ametnikkudel, eriti muidugi suuremates
tööstuslinnades ja -kohtades tegemist te-
ha kuritegude selgitamisega, mis on ühen-
duses tehnikaga. Ametnik, kes läheb,
näiteks, juurdlema tulikahju tekkimise
põhjusi mõnes tehases, peab veidi tunda
masinaid, tal peab vähemalt etteku-
jutus olema, kuidas masinad pannakse
käima, kas ja kuidas võis tulikahju tek-
kida ühenduses masinate töötamisega,
kas tuli võis automaatselt tekkida mõne
masina rikke puhul või mitte jne. Mui-
dugi ei saa meie nõuda kriminaalamet-
nikult mõne inseneri või tehniku tead-
misi, kuid sellest allpool. Teiseks, nagu
käesoleva artikli alul juba on öeldud,
meieaja kurjategija on väga tihti kahjuks
inimene, kes kasutab ja oskab kasutada
kõiksuguseid tehnilisi abinõusid. Kolman-
daks, peab kriminaalpolitsei ise kasuta-
ma mitmesuguseid tehnilisi vahendeid,
milledeta tänapäev enam ükski kriminaal-
politsei asutus läbi ei saa, võtame kas
või lihtsama tehnilise abinõu — päeva-
pildistamise aparadi.

On vist iseenesest arusaadav, et kriminaalametnikkude tehnilise koolitamise sihiks ei saa ega või olla tahtmine teha ametnikke minisugusteks eriteadlasteks ühel või teisel tehnika-alal. Kõigepealt puudub selleks aeg. Kriminaalametniku tegevus on väga mitmekesine, teadmised, mis temalt nõutakse, on suured ja liig üksikasjaline ettevalmistamine annaks tagajärjena ainult seda, et ametnik teab palju asju ühelt ja teiselt tehnika-alalt, kuid hästi ja põhjalikult ei tunne tema ühtki ala. Siis peab silmas pidama ka veel seda tõsiasja, et paljudel inimestel puudub anne tehniliste teadmiste omandamiseks. Nagu iga inimene ei saa olla keeleteadlane, nii ei saa ka igaiüks olla insener, olgu ta kui püüdlük tahes. Ja nii mõnelgi heal kriminaalametnikul, kes suudab ja tahab hästi täita kriminaalpolitsei otsekohest ülesannet — paljastada kurjategijaid ja kuritegusid, — puudub anne suuremate tehniliste teadmiste omandamiseks — ega siis sarnast ametnikku seepärast vallandada tohi! Tehniliste teadmiste täiendamine kriminaalametnikkude juures võib ikkagi sündida üldjoontes, kusjuures niisuguse koolitamise eesmärgiks peab olema püüde näidata ametnikkudele praktiliste nähtuste ja kõiksuguste katsete varal, kui tähtsad on kuritegude toimepanemisel kui ka kuritegude avalikuks tegemisel meieaja lahutusteadus ja tehnika. Peab näitama ametnikkudele, et nüüdisaegne teadus on niivõrd arenenud, et eriteadlased ühelt või teiselt alalt suudavad ka seal leida kõiksuguseid jälgi, kus need silma ei paista tehniliste abinõudeta. Tähendab, esimene kriminaalametnikkude tehnilise koolitamise eesmärk on ametnikkudele selgeks teha, et kõik asitõendused tulevad hoolega kõrvale panna, kui nad ametniku poolt tarviliselt kasutatud, ja et nendega tuleb kasutamise juures käia ümber väga ettevaatlikult. Kuid see on muidugi ainult õige väike tehnilise koolitamise osa, see on selle sissejuhatus, mis muu seas ametnikkudele juba nii-kui-nii teada, mida aga tuleb põhjendada ja selgitada, sellega ühtlasi edasi andes ametnikkudele teadmisi lahutusteaduse ja tehnika aladelt.

Üldiselt tuleb aga ametnikkude tehnilisel koolitamisel valida õiged alad ja kõige tarvilikumad ained ning neid õpe-

tada piiratud kujul. Just ainete valik, ühe sõnaga õppekava kokkuseadmine, on raskeim lektorite ülesanne, kes peavad loenguid pidama tehnika-alal kriminaalistidele. Võib ja tohib valida õpetamiseks ainult sääraseid aineid, mis tõesti tarvilikud kriminaalametnikkudele, eriti juurdlusi toimetavatele kriminalistidele. Kui tekib vajadus üht või teist ametnikku täielikult tutvustada mõne tehnika erialaga, siis võib seda muidugi teha, igatahes aga ei saa niisuguste kriminaliste-spetsialistide arv olla kuigi suur.

Saksa tehnika ja liikumise politseikooli juhataja Paetsch, kes palju tegemist teinud kõnesoleva küsimusega (v. muu seas tema kirjatöö: „Vorschläge zur technischen Ausbildung der Kriminalpolizei“), paneb ette järgmise õppekava kriminaalametnikkude tehniliseks koolitamiseks: 1) jälgistehnika; 2) lahutusteadus ja oskus ümber käia mikroskoobiga (mürgid, kõiksuguste ainete uurimine, eriti vere, juuste, riide, väljaheidete jne. uurimine); 3) jälgede uurimise ja kindlakstegemise tehnika; 4) päevapildistamine (päevapildistamised kinnistes ruumides ja väljas, eriülesvõtted, mikro-päevapildistamine, jälgede päevapildistamine, päevapildistamine värvides, päevapiltide suurendamine, nende vähendamine, kvartslambi kasutamine jne.); 5) sõjariistade, lõhkeainete ja gaaside tehnika; 6) liikumistehnika ja õnnetujuhtumite uurimine ning selgitamine; 7) varguste selgitamise tehnika (murdvargused ja abinõud, milledega pannakse toime murdvargusi, kaitseabinõud murdvarguste vastu; siia kuulub ka valeraha tegemise asjandus, samuti väärtpaberite jne. võltsimise tehnika); 8) tulikahjude põhjuste uurimise tehnika. Sellesse kavasse võib tõesti suruda kõike seda, mis kriminaalametnik peab teadma tehnika-alalt, kusjuures aga muidugi ei tohi üksikuid alljaotusi liig laialt võtta, sest ühe aine esiplaanile tõstmine ja käsitlemine väga laias ulatuses mõjub halvasti teistele ainetele, mida viimasel puhul tuleb üleliigselt kärpida. Muidugi oleneb sisu andmine sellele programmile vastavatest oludest. Suurlinnades, rahvusvahelise kaubanduse ja liikumise keskohtades tuleb suuremat rõhku panna rahavõltsimisele ja igasuguste dokumentide järeletegemisele. Suurlinnades peab ametnik ka liikumistehnika alal olema

rohkem teadlik kui keskmistes ja väikestes linnades. Selle vastu võib, näiteks, tulikahjude põhjuste uurimise tehnika mõnele maakonna asutusele või väikese linna kriminaalpolitseile tähtsam olla kui mõnele suurlinna kriminalistile. Üksikud ained aga, nagu, näiteks, päevapildistamine, jälgede kindlakstegemise tehnika jne. on ühevõrra tähtsad kõikidele kriminaalametnikkudele.

Kõige parem on vist koolitamist nii korraldada (nagu seda teiste seas soovitab ka juba eelpoolmainitud Paetsch), et teatud ainete üle peetakse loenguid, mille juures tuleb muidugi arvestada sellega, et kuulajate-kriminaalametnikkude eelharidus pole kaugeltki ühesugune. Igal pool maailmas leidub just kriminalistide seas palju inimesi, kes pole saanud suuremat üldharidust, kes on tänu erilistele annetele edasi jõudnud agendi kohtadelt tähtsamatele kohtadele. Seetõttu peavad loengud olema populaarteaduslikud. Neid tuleb alati illustreerida näidetega praktilisest elust ja samuti ka keemiliste ja füüsiliste katsetega. Peasiht on alati see: näidata ametnikkudele, missugused tehnilised abinõud on politsei ja kurjategijate kasutada, kunas ja kuidas ning missuguste tagajärgedega võib kasutada üht või teist tehnilist leidust. Ametnik peab seejuures võima ise kord kasutada mikroskoopi, talle tuleb näidata, kuidas üht või teist tegelikult toimepandud kuritegu on selgitatud ja avalikuks tehtud mikroskoobi abil. Teda tuleb tutvustada autopiduritega, temal peab selge olema, kuidas võis tekkida õnnetujuhtum auto liikumise juures tänaval seetõttu, et pidur oli rikkes. Ametnikule tuleb selgitada, kui suur tähtsus on päevapildistamisel igal alal ja alati. Kriminaalametnik peab õppima käsutama kõikisuguseid sõjariistu, eriti laskeriistu, see tähendab, et tema ei pea üksnes oskama lasta, vaid et tema peab võimalikult peensusteni tundma laskeriistu, ta peab teadma, missugune läbilaskejõud on ühel või teisel kuulil, kuidas on konstrueeritud üht või teist süsteemi vintpüss, spordipüss, jahipüss, revolver jne. jne. Need on muidugi ainult üksikud näited sellest, mida tuleb ametnikkudele õpetada ja kuidas tuleb õpetada. Alati peab aga meeles pidama, et kuigi õpetamine sünnib loengute näol — tehnika on puhtpraktiline asi, mis pärast

loengutega peavad tingimata kaasas käima abinõude ja nende käsitamiseviiside demonstreerimised.

On arusaadav, et, nagu juba kord alla kriipsutatud, vastava programmi kokkuseadmine pole kerge, seda enam, et ei saa panna maksma kõikjal üht ja sama kava; viimane oleneb tähtsal määral kohalikkudest oludest. Võib isegi öelda, et praeguse aja praktika sellel alal on kahjuks veel nii väikene, et pole isegi kusagilt eeskujut võtta, mida võiks vast ehk parandada ja täiendada, seda kohaldades kohalikkudele oludele. Tuleb ka programmidega veel teha katseid, püüdes selgusele jõuda, mida ja missuguses ulatuses õpetada. Kuid ega sarnased katsed palju aega ei võta ja lõpuks halba ei tee. Võib olla ei tule esimene tehniline kursus kõige parem kava poolest, kuid siiski õpetatakse ametnikke ja arendatakse nende tehnilisi teadmisi. Ainus viga võib seista selles, et üht ainet, mis võib olla, polegi väga tähtis, õpetatakse liig põhjalikult, kuna teine, tegelikus elus enam tarvisminev ala vähem käsitamist leiab kui see soovitav. Sarnased vead on möödapääsematud, kuid asjale nad kahju ei too. Kõige tähtsam on ikkagi see, et asjaga üldse algust tehakse, küll aja jooksul selguvad õiged sihtjooned, selgub õige tee ja õige meetod.

Mis nüüd puutub sellesse, et oleks soovitav, et mõni üksik ametnik saaks põhjalikult välja koolitatud ühel või teisel tehnika erialal, siis peab tähendama, et niisugune koolitamine on mõeldav, läbiviidav ja otstarbekohane ainult seal, kus tegelik nõudmine sarnaste spetsialistide-kriminalistide järgi on suur. Sarnane nõudmine aga võib esile kerkida ikkagi ainult suuremates linnades, tööstuse keskkohades jne. Esiplaanil seisab siin, muidugi tingituna meieaja liikumise kiirest kasvamisest, nõudmine kriminaalametnikkude-autotundjate järele. On loomulik, et seal, kus asuvad kriminaalpolitsei asutuste juures erilised liikumisosakonnad, peavad olema teenistuses kriminalistid, kes ise oskavad autot juhtida ja automootoriga käia ümber. Kui imelik see aga ei ole, Euroopas seda nõudmist senini pole läbi viidud, kuigi sarnasele vajadusele on tähelepanu juhitud. Ameerika Ühisriikides on kord teine. Seal asuvad kriminaalpolitseis õnnetujuhtumite osakondade, samuti auto-

varguste osakondade juures ametnikud, kes on spetsialiseerunud autode ja mootorataste juhtimises. On arusaadav, et eriametnikud, kes võitlevad autode varguste vastu, peavad tundma trikke, mis võib autodega ette võtta, peavad hästi teadma, kuidas võib autot varastada, moonutada, nii, et ka omanik enam oma autot ei tunne jne. Seejuures aga ei tohi muidugi jätta silmapaari vahele, et autod etendavad Ühisriikides hoopis suuremat osa kui kusagil Euroopas.

Lõpuks tuleks tähelepanu juhtida veel sellele, et ühenduses kiire sideabinõude

tehnika arenemisega viimaste aastate jooksul, tuleb kriminaalametnikkude koolitamisel pöörata erilist tähelepanu ka just sideabinõude tehnikale. Siin kohal võiks selles suhtes mainida ainult piltide edasiandmist telegraafi teel — abinõu, mis äärmiselt tähtis kriminaalpolitseile võitluses kurjategijatega, see abinõu parandub lõpuks kõiki kiireid liikumisvahendeid: autod, kiirrongid ja lennukid, mis praegu ju ka kurjategijate kasutada ja mis neile võimaldavad rutulist põgenemist ning karistusest pääsemist.

R. O.

Spordist ja selle poolehoiust politseiametkonnas.

„E. Politseilehe“ nr. 15. s. a. kirjutab A. Brenner sõna-sõnalt järgmist: „Üheks põhjuseks on see, et meie politseis teenivaist ametnikest moodustub suur protsent vanu ametnikke — vanad teenistuses kui ka aastates. Need on mehed, kellel rohkem kui pool eluiga seljataga, kelle teenistusest vaba aeg kuulub täiesti puhkamiseks, mõistagi puudub neil huvi spordi vastu. Noor, täis elutuld ja energiat teenija, sattudes õhkkonda, kus valitseb loidus, loobub pika-peale ka sportlisest tegevusest, ja nii kantakse see pahe edasi.“ Vanadel ametnikkudel ei tuleks seda arvamist liig kurvalt ja tõsiselt võtta, sest sama artikli teises lõikes, kus autor räägib spordiinstruktoritest ja kursuste korraldamise vajadusest, pehmendab tema oma seisukohta, öeldes noorte sportimise suhtes: „Ükskõikselt võtavad nad seda seepärast, et puudub juht, kes suudaks ja mõistaks teha sporti lõbusaks ja kasulikuks.“

Mina, kui vanemaid politseiperes, ei võta autori väljendust sugugi haavavaks, ehk ma küll spordimees pole suutnud olla; tean, et vanad ei ole kunagi pahakspanevalt ega mõnitavalt suhtunud noortele, kes sporti harrastavad, ja lauset „vanad teenistuses ja vanad aastates“ pikemalt tõlgitsema ei hakka, sest ei tea kindlasti, mida autor nimelt vanadest mõtles, kui ta neid sõnu kirjutas. Kui vana inimene peab olema, et sportimisele kõlbmatuks muutuda, seda ei saa vist paremad instruktoridki öelda. Meile tuntud jõusportlane, kadunud Lurich, oli

teatavasti 50. eluaastate sees, kui tema harrastas maadlust.

Tahaksin avaldada vanemate politseiametnikkude kaitseks alljärgnevaid mõtteid. Vanad ametnikud on praegugi veel politseiaparaadi alustoeaks. Rõõmustavalt on sport noorte peres lühikese aja jooksul levinud. Vanad, kui ise ei suuda või ei saa aja puudusel kaasa sammuda, siis moraalselt alati toetavad noori täis elutuld mehi, teades, et nad ise on kord noored olnud. Aga kahjuks suur protsent politseikoolist tulijaid noori ei ole täis elutuld, nad ise loobuvad spordist, kas neil põhjusil, et satuvad tegeliku töö juure kohtadel, missugune töö neile esialgu võõras, või on juba oma loomult keskmise ehk vähema elutulega. Loidust leidub ka noorte hulgas ja asjata oleks mõelda, et vanad annavad viimastele loiduses eeskujut.

Kui energiline noormees suudab oma otsekoheste ametikohuste täitmise kõrval sporti harrastada, tundes sellest huvi, siis ei aitaks vana ametvenna mõnitused ega ükski mõju teda hoidumast spordist või üldse teda loiuks teha, kuigi oleksime autori arvamiselega päri. Ümberpöörduvalt, kui me vana ametniku, oletame säärase, kel on perekond 4—6 hinge suur, kes väikese palga tõttu on sunnitud vabal ajal oma põldu või aiapikikest harima, et oma perekonda toita, lapsi kasvatada ja koolitada, siis ei sunni ükski vägi teda enam sportima. Kehaline töö on juba isegi sport.

Autori lause asemele: need on mehed, kellel rohkem kui pool eluiga seljataga,

kelle teenistusest vaba aeg kuulub täiesti puhkamiseks“ jne., ütlesin: need on mehed, kel perekonnad toita ja oma vabal ajal on sunnitud kehalist tööd tegema (põllul sportima), et oma igapäevasele väikesele palgale lisa hankida. Puhata on aega palju vähem kui noortel. Lõpuks võtan sõna kõikide vanade nimel: meie oleme teile, noortele, alati abiks nõu ja jõuga. Kui teil head spordiõpetajad, tuleme teiega igal ajal kaasa spordiringi, kui me jooksus, jalgpallis ja muus veidi taha jääme, raskuste tõstmises, märgilaskmises ja muus võib olla võidame veel teid noori. Üle 50 a.

vanu on meie ridades vähe, oleme 30—40-aastates suurel protsendil. Algatus on teil, noortel. Aga otsekoheste ametikohuste täitmises oleme teile, noored, hädatarvilikud alustoad, nõuandjad ja teatud määral õpetajad. Seepärast, noored, ärge, meid, vanu, põlake ja ärge olge meie vastu umbusklikud — kadedad. Meie anname teile edasisaamise võimaluse peagi, minnes puhkusele. Ärge õppige meist loidust, käige kindlasti pead püsti, püsti oma nooruse rada, olles tugevad vaimliselt ja kehaliselt.

Vana ametnik.

Kas sport ei leia politseis küllaldast poolehoidu?

„E. Politseilehe“ Nr. 15. — s. a. hra A. Brenneri artiklis leidub ütetus, et meie politseinikkudel puuduvat huvi spordi vastu; uustulnukitel olevat veelgi huvi, kuid pärast, vanemate teenijate hulgas, viimaste mõjul, hääbuvat seegi. Hr. Brenneril on vist küll raske leida ainustki politseinikku, kel puuduks huvi spordi vastu; vanematel teenijatel on see varem selge kui uutel ametnikkudel, missugune suur tähtsus on politseiteenistuses tervisel, jõul, vastupidavusel ja oskusel osavasti laskeriista tarvitada.

Kõigil on veel meeles, kuidas mitu aastat tagasi hakkasid ilmuma „E. Politseilehes“ abikomissar Tanni sütitavad üleskutsed sportimiseks, ja missuguse üksmeelega ja poolehoiduga need võeti vastu nii politsei kõrgemate juhtide kui ka reameeste poolt. Praegu, mil meie politseipere spordivaimuga on läbi imibunud ja nii palju on teinud spordi heaks ja omavahelistel võistlustel on saavutanud päris hiilgavaid tagajärgi, tundub küll ülekohtuna kõnelda huvi puudusest spordi vastu. Muidugi, meie ei harrasta sporti rekordide, vaid eeskätt tervise pärast, aga kui sealjuures rekorde tuleb, siis näib, et asi ei ole halb.

Tervist karastada ja vaimu värskenda

dada spordiga võib nii noor kui vana, seda teavad meie politseinikud. Mõõdunud aasta mandrijooksus Ameerikas püsis 37-aastane lõuna-aafriklane Newton, kes alles 30. eluaastal hakkas sportima, hulk aega silmapaistva ülekaaluga esimesena. Alles hiljuti õppis ühes meie kodumaa linnas keegi 60-aastane mees uisutamise selgeks ja uisutas sealjuures väga hästi, olgugi, et tema varemalt polnud sporti harrastanud. See näitab, et sportima hakata pole kunagi hilja.

Miks aga siiski politseis sel määral ei spordita, kui peaks ja tahaks, sellele küsimusele vastab hr. Brenner ise oma artikli lõpus — ei ole aega! Tööd on politseil igal pool palju ja see töö on äärmiselt närvesööv. Linnades teenivatel ametnikkudel on siiski sellepoolest parem, et seal on rohkem ametnikke ja seetõttu võib vahel silmapilgu leida, mil keegi ei tülitata, seepärast ka linnades teenivad ametnikud spordivad rohkem. Maal on asi ses suhtes palju halvem. Eriliste spordiinstruktorite ametisse seadmisega ei ole võimalik asja palju parandada, kui töötingimused jäävad endisteks. Sundida sportimisele ei kõlba, küll on ta aga väärt, et teda kõigiti soodustada ja propageerida.

V.

Selgeltnägemise katsed kohtusaalis.

Umbes aasta eest leidis aset Saksa maal, Insterburgi linnas, kohtuprotsess, milles figureeris kaebealusena keegi pr. Günther-Geffers, selgeltnägija. Küsimus seisis selles: kas proua Günther-Geffers on tõesti selgeltnägija, s. o. kas tema võib mingisuguste eriliste omaduste põhjal senini selgitamatul viisil asju ja inimesi näha, kes asuvad kusagil eemal (nii aja kui ruumi mõttes), või on tema lihtne petis. Juure lisada tuleb, et tähendatud proua tegutses pikemat aega kriminaaltelepaadina Ida-Preisi politsei juures. Kohtusse kutsuti hulka tunnistajaid, kuid nende seletuste põhjal ei läinud korda saada õiget pilti asja kohta: paljud teadsid tõendada, et proua Günther-Geffers suudab selgitada selgitamatuid asju tänu erilistele võimetele — selgeltnägemisele, kuna teised olid vastupidisel seisukohal ja avaldasid arvamist, et terve kaebealuse selgeltnägemine pole muud midagi kui pettus. Kohus otsustas siis, et kuidagi selgust tuua asjasse, korraldada selgeltnägemise katse kohtusaalis. Nagu ajalehed tol korral peaaegu üksmeelselt teatasid (muidugi ainult kohalikud ajalehed, millede esindajad viibisid katsete tegemisel), õnnestusid katsed hästi. Siiski ei asunud kõik eriteadlased kohtu seisukohal, kes arvas, et katsed on õnnestunud. Juhiti muu seas tähelepanu sellele, et kohtusaal ei ole lõpuks õige katsekoht, sest katsete tegemiseks on vaja erilisi ruume ja soodsamaid tingimusi kui neid suudab pakkuda täiskiilutud kohtusaal. Juba moodsa kriminalistika isa, kuulus Hans Gross, hoiatas katsete tegemise eest kohtusaalis ja arvas, et neid võib toime panna ainult äärmisel juhtumil, kusjuures aga sarnasel korral peavad katsed olema läbi mõeldud viimase täpsuseni; ilma niisuguste ettevalmistusteta pole kõnesolevatel katsetel mingisugust väärtust. Nagu näitavad asjaolud, mis ilmsiks tulid Insterburgi selgeltnägija protsessis, on niisugune vaade õige, ja kahju on, et vana kriminalisti arvamisele ei pööratud rohkem tähelepanu. Sest selles seisab terve asja tuum — on vaja tõesti kord autoriteetselt selgeks teha, kas ja kui võrd võib kasutada n. nim. selgeltnägemist politsei, eriti kriminaalpolitsei tarveteks.

Insterburgi protsessi ümber tekkisid saksa ajakirjanduses pikemad vaidlused, kusjuures rõhuv eriteadlaste enamus kaldus sinnapoole, et tehtud katseid ei saa lugeda kordaläinuteks, vaid neid tuleb just vastuoksa lugeda ebaõnnestunuiks. Teiste seas võttis küsimuse kohta ka pikemalt sõna tuntud dr. Hellwig, kelle arvamine on allpool toodud. See arvamine on seetõttu väga tähtis, et dr. Hellwig kuulub üldtunnustatud autoriteetide hulka käsitatud alal ja et terve küsimus on tähtis, arvesse võttes seda, et selgeltnägemine meie päevil ikka enam ja enam levib, s. o. et alatasa tõuseb isikute arv, kes selgeltnägemisse kindlasti usuvad ja püüavad tõendada, et nemad on selgeltnägijad, kasutades kaaskodanikkude usku isiklikkudes huvides, s. o. rahateenimiseks võrdlemisi lihtsal ja kergel teel.

Pr. Günther-Geffersi protsessis pandi kohtusaalis toime katsed kolmel põhjusel, kolme eesmärgiga: taheti esmalt kindlaks teha, kas kaebealune suudab iseennast hüpnotiseerida või mitte, siis taheti näha, kuidas töötab kaebealune selgeltnägijana ja kolmandaks taheti selgusele jõuda, kas kaebealusel on teada sarnased asjaolud, mis teistel teada pole (selleks katsuti saada andmeid ühe selgitamata kuriteo kohta). Loomulikult oli kõige tähtsam viimane eesmärk, mida katsuti katsetega kätte saada. Katsed pidid aitama selgusele jõuda selle üle, kas selgeltnägemine on võimalik või mitte, kas sarnane võime, kui tema üldse on olemas (ja pole põhjust täielikult eitada selgeltnägemise olemasolu), suudab ka anda praktilisi tulemusi, eriti muidugi politseile. Kahjuks ei pööratud Insterburgi protsessis erilist tähelepanu just neile küsimustele, mis kõige tähtsam katsete osa ja külg; juba seepärast kaotavad kohtusaalis ettevõetud eksperimendid palju sellest väärtusest, mis neil siiski oleks võinud olla.

Nagu teatasid kohalikud Ida-Preisi ajalehed, olevat enesehüpnoosi katse läinud laitmatult korda. Dr. Hellwig arvab nüüd selle katsete osa kohta, et kõigepealt on raske selgeks teha, kas inimene on tõesti hüpnotiseeritud või mitte. On olnud juhtumeid, kus vanad ja kogenud arstid on eksinud ja arvanud, et inimene on hüpnotiseeritud, kuna tema seda tege-

likult ei olnud. Kui ka asuda seisukohale, et tõesti oli tegemist hüpnoosiga, siis ker- kib otsekohe küsimus: kas selgeltnägija, käesoleval korral pr. Günther-Geffers, võib ikka, s. o. siis, kui tema just seda soovib, ennast hüpnotiseerida. Insterbur- gi kohtusaalis läks see kaebealusel korda, millega ta ainult suutis näidata, et tema tõesti mõnel korral suudab ennast hüpnotiseerida. Hoopis ise küsimus on ja seda tuleb kindlasti alla kriipsutada, kas kaebealune alati viibis hüpnootilises unes, kui tema katsus selgitada kuritegu- sid. Dr. Hellwig arvab, et paljud juhtu- mid, mis on tulnud ette pr. Günther-Gef- fersi suures ja kauaaegses praktikas, näi- tavad, et ei ole alati olnud tegemist hüp- noosiga, vaid nähtavasti millegi muuga. Ja mis käib Insterburgi kaebealuse kohta, see käib ühel või teisel kujul ja määral kõikide n. nim. selgeltnägijate kohta.

Kas kohtul oli tõesti võimalik ettevõet- tud katsete najal endale hästi ette kuju- tada, kuidas töötas pr. Günther-Geffers, s. o. kuidas töötab selgeltnägija, on lahti- ne küsimus, kuid kahtlane on, et see kat- sete osa õnnestus. Kohtunikudel oli küll võimalus oma silmaga näha, kuidas kae- bealune ennast hüpnotiseeris, kuulda, kui- das tema kõneles, viibides sügavas hüp- nootilises unes, vaadata, kuidas tegutseb tema abiline, n. nim. juht. See aga oli ka kõik. Sest siin ei tohi unustada, et kae- bealune töötas kohtusaalis hoopis isesu- gustel tingimustel kui muidu. Kohtusaa- lis istus pr. Günther-Geffers rahulikult toolil ja seletas (eelpool tähendatud kuri- teo kohta), kuidas kuritegu toime pandi ja kuidas on kurjategija nimi. See paneb mõtlema, paneb kahtlema järgmistel põh- justel. Königsbergis, kaebealuse alalises elukohas, toimis kaebealune sootuks tei- siti. Ta ei olnud kunagi rahulikult kodu, kui oli vaja selgitada mõni kuritegu. Te- ma leidis alati tarvilikuks rutata kuriteo- paigale, et oma silmaga vaadata ja hästi uurida seda paika, kus kuritegu toime pandi. Kuid tema läks veelgi kaugemale. Tema seisis ühenduses kriminalisti Radt- kega, kes samuti kohtu alla anti ja keda kaebealuse mees kord nimetas „meie ametnikuks“; Radtke saadeti tihti kaebe- aluse poolt pärast mõne kuriteo ilmsiks- tulekut kohale, et koguda tarvilikke and- meid ja asja veidi selgitada. Kohtus aga tegutses tema korruga vastandina hari- likule töötamisviisile üksi, täitsa abiliste- ta! Huvitav on, mispärast kaebealune

Königsbergis ei töötanud samuti mõnusalt nagu kohtus, mispärast ta seal käis ringi ja vaatas ja isegi välja sõitis! Dr. Hell- wig teab tõendada, et harilik kaebealuse töötamisviis olevat sarnane, et tema juba pärast andmete kogumist ja saamist en- nast hüpnotiseerib, et jälgida kurjategijat ja tema tegevust pärast kuriteo toimepa- nemist hüpnoosis.

Ei saa ka öelda, et see katse osa, mis pidi selgitama, kas pr. Günther-Geffers suudab üldse midagi selgitada, viibides hüpnootilises unes, tänu oma erivõimetele, oleks hästi toimetatud ja mingisuguseid rahuldavaid tagajärgi annud. Kaebealu- sele tehti nimelt ülesandeks selgitada üht varguselugu. Katse toimetati järgmiselt. Küsimusi pani ette üks sandarm, kes kõi- gepealt tähendas selgeltnägijale: „kujuta ette, et sa viibid G. mõisas, Mohrunge- ni kreisis, kus pandi toime murdvargus; võid sina mulle öelda, millal pandi toime see kuritegu?“ Sellele vastas kaebealu- ne, et vargus on toime pandud veebruar- kuus, mis ka tööoludele vastas. See pa- neb jällegi mõtlema. Sandarm leidis või- maliku olevat tähendada, kus kuritegu on toime pandud, jättes aga miskipärast aja tähendamata, kaebealune tähendas aga aja õieti. See on iseäralik juba seepärast, et ka siis, kui oletada, et pr. Günther- Geffersil on erilisi võimeid. On raske ette kujutada, et ta just kuriteo toimepanemise kuu õieti tähendas. Kahjuks ei ole selgi- tatud aga, mispärast kaebealune arvas, et vargus toimetati veebruaris. Ta võis küll hüpnootilises unes näha, et asi sündis talvel, kuid millest ta järeldas, et nimelt veebruaris, see on tume. Kõik need as- jaolud võivad tõendada ainult üht, kui nad üldse midagi suudavad tõendada, ja ni- melt, et pr. Günther-Geffersil on telepaa- tilised võimed. See aga on kõik.

Kõige selle juures peab meeles pida- ma, nagu seletab dr. Hellwig, et kaebe- aluse tegevus sündis nii, et alati kestis asjade „selgitamine“ tema poolt vähemalt mitu päeva, mõnikord isegi kuu ja roh- kem. Kas see on loomulik niisuguste eri- võimete juures? Millest see on tingitud? Pealegi aitasid temale tähtsal määral kaa- sa asjade selgitamisel asjaosalised ise. Õieti seatud küsimustega, kohalikkude olude tutvunemisega saadi palju kätte, tihti võidi nii palju kätte saada, kui see just vajalik asja lõpulikuks selgitamiseks. Väga tähtis eelpooltoodud katsete juures aga on veel järgmine asjaolu, mis, võib

olla, katsete väärtust üldse viib nullini ja millele jällegi dr. Hellwig juhib tähelepanu. Sandarm, kes kohtus kaebealusele küsimusi ette pani, oli juba varem töötanud pr. Günther-Geffersiga; temal olid „juhuslikult“ kohtus kaasas ühe veel selgitamata varguse aktid; just seda vargust aga kästi kaebealust selgitada. Kas see „juhus“ oli ainult juhus või oli seal tegemist millegi muuga? Dr. Hellwig lisab sellele veel juure, et on vaevalt mõeldav, et sandarm, keda kutsutakse kusagilt kaugele tunnistajana kohtusse, ilmub sinna paks akt kaenlas, mis on „juhuslikult“ kaasa võetud. Tuleb arvata, et akt võeti kaasa selleks, et kasutada juhust ja lasta selgeltnägil selgitada veel uurimise all olevat asja. Ühenduses sellega aga tekib veel teine kahtlus. (Sandarmi kokkumängimist kaebealusega eitab dr. Hellwig muu seas, kes arvab, et „lihtne maamees“, nagu seda ametnikku iseloomustasid ajalehed, uskus kindlasti kaebealuse suurtesse võimetesse ja sellepärast kaasa võttis asja, mille selgitamine tal oli südamel ja korda ei tahtnud minna.) Kahtlus seisab nimelt selles, et tuleb arvata, et kaebealune tundis juba asja, mille selgitamine temale kohtus tehti ülesandeks. Arvata võib, et tema oli vähemalt asjast kord kuulda saanud. Esmalt tundis kaebealune nimelt elavat huvi kõikide kriminaalasjade vastu, mis sündisid tema elamispiirkonnas, ja teiseks on pr. Günther-Geffersil haruldast hea mälu. Järeldus on lihtne. Ta võis kord kuulda vargusest, üksikasjad jäid meele ja — kohtus õnnestus katse, nagu üldiselt arvati. Muidugi mõista võis kohus kõiki sarnaseid eksitavaid asjaolusid kõrvaldada; et seda ei tehtud, näitab, et kohtul polnud kasutada head eritead-

last või aga — kui sarnane olemas oli — et eriteadlase nõuannetele ei pandud küllaldast rõhku.

Meeles tuleb pidada, et sandarmil, kes küsimusi ette pani, ega ka kohtul polnud lõpuks huvitav teada, millal toime pandi vargus — see oli nii-kui-nii juba teada, hoopis tähtsam oli aga teada saada, kes varguse toime pani, kus varas asub ja kõigepealt, kuhu on peidetud varastatud asjad. Ainult viimaste asjaolude selgitamisel oli praktiline tähtsus. Pr. Günther-Geffers olevat küll nimetanud kurjategija nime, kuid siin tekivad järeldused kahtlused. Esmalt võis see nimi juba teada olla sandarmil, vähemalt võis viimane ja ühes temaga ka veel teised ümbuskonna elanikud üht või teist kahtlustada kuriteo toimepanemises — see kõik aga võis teada olla ka kaebealusele. Juhul, kui nimi oli tõesti teadmata sandarmile, võis kaebealune lihtsalt mõne nime välja mõelda, sest kuritegu ei selgitatud ka saadud nime abil esialgu. Kuidas asi kujunes hiljem, selle kohta puuduvad kahtlused.

On arusaadav, et katse mõjus ka kohtunikudele, sest viimased olid ja on sarnastes küsimustes võhikud ja just see asjaolu ongi põhjuseks, mispärast sellelaadisi katseid ei tohiks kohtus toime panna. Igalet võhikule mõjuvad hästi korraldatud üllatused ja kui niisugused eksperimendid läbi viiakse juhuslikult, eriteadlase juuresolekuta ja nõuandeta, siis pole kirjeldatud katsetel rohkem väärtust kui mõne osava artisti trikkidel. Instenburgi protsess annab tõsiselt mõelda ja kõigepealt sunnib mõtlema, kas pole aeg n. n. selgeltnägiliste erivõimeid täpsema uurimise alla võtta. K.

Ametlik osa.

Piirivalve valitsuse ülema käsikirjaga 4. maist s. a. Nr. 52.

on kinnitatud ametisse piirivalve ohvitseride aukohtu valimiskoosolekul 30. aprillil s. a. valitud aukohus järgmises koosseisus: kolonel-leitnant Engman, kolonel-leitnant Šervel, major Särev, major Tõnso ja major Viilip. Tagavara liikmeteks: major Paul ja major Moormann.

Tallinna jaoskonna üleajateenijate ko-

gu erakorralisel peakoosolekul 21. aprillil s. a. valiti kogu esimeheks van. kirjutaja kp. van. allohv. Jurna; juhatuse liikmeteks: van. kirjut. Vilberg, veltveebel Raudkepp, veltv. Lemberg; juhatuse tagavara liikmeteks: pootsmann Pichel, noorem allohvitser Martin; revisjonikomisjoni liikmeteks: n. allohv. Eksta, veltv. Oidermann, kapral Assmuth; tagavara liikmeteks van. allohv. Arro, vanem allohvitser Pagi ja majavanemaks kapral Lepp.

Politsei peavalitsuses on registreeritud: ajaleht „Saaremaa Teataja“, hakkab ilmuma Kuresaares, kaks korda nädalas; väljaandja — Hendrik Otstavel, vastu-

tav toimetaja — Vladimir Raudsepp.

„Saaremaa Teataja“ trükitakse Kuresaares, Saaremaa Kirjastusühisuse trükikojas.

Küsimusi ja kostmisi.

Allkonstaabel R. Küsimus. Astusin politseiteenistusse 16. 4. 23. a., kus teenisin koosseisus kuni 1. 7. 24. a. 1. 7. 24. a. määrati mind teenistusse K.-järve riiklikku põlevkivi-kaevandusse, kus teenisin politseiametnikuna vahetpidamata (väljaspool koosseisu) kuni 1. 4. 29. Palka sain Kohtla-Järve kaev. juhatuselt sellekohase lepingu alusel. Kas on mul õigus saada teenistus-vanustasu aja eest 1. 7. 24. a. — 1. 4. 29. a., mil olin teenistuses politseiametnikuna K.-järve kaevanduses.

Vastus. Ei ole. See koht pole koosseisudes ette nähtud (v. ka riigiteenijate teenistusevanuse tasu seaduse § 2, p. 6. R. T. 20 — 1929).

A. U. Küsimused: 1) Isik ostis enesele jalgratta möödunud aasta detsembris. Omavalitsus nõuab politsei läbi temalt jalgrattamaksu terve möödunud aasta eest (ei lepi ½ aasta maksuga). Kas on see nõudmine õigustatud?

2) Isik laenab teiselt raha, jättes laenamise pandiks asja, mis võrdub ligikaudselt laenatud summa väärtusele. Kuidas tuleb toimetada asjaga, kui selle omanik ei tasu võlga ega ilmu ka asja järele, kuigi temale tehakse selles asjas meeletuletus?

Vastused: 1) Kui maksu võtmise määramises ei ole ette nähtud aasta jaotust, siis tuleb maksta terve aasta eest.

2) Tuleb pöörata kohtu poole palvega, et pandiks antud asi saaks müügile määratud võla katteks (B. e. s. §§ 1491, 1448 ja teised).

L. L. Küsimus. Kas ja kus on nähtud ette, et politseikomissarid võivad avaldada mitmesuguste maksude sissenõudmiseks kodanikkude varanduse müügi kuulutusi kodaniku kulul ajalehis („R. Teataja“, „E. Politseileht“)?

Vastus: Riigi vastuvaidlemata sissenõuete seaduses (V. S. K. XVI k. 2. j., §§ 235. j. j., 282., 312. ja t.).

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i.

Kaotatud

Arved Nottbecki revolver „Mauser“ nr. 6483, mis registreeritud laskeriistaloale nr. 466, välja antud Tallinna-Harju prefektilt 1928 a. (19771)

Tunnustatakse maksusetuks järgmised isikutunnistused:

Hendriks, R., sõjaväest vabastamise tunnistus, välja antud Järva kaitseväeringkonna ülemalt. (20727)

Ots, Johannes, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 27802, välja antud Tartu maakonna rahvaväe ülemalt 31. 10. 20 a. (20830)

Ortlich, (ka Ortlik), Anatol, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 2358, välja antud Ratsarügemendi ülemalt 28. 9. 28 a. (20836)

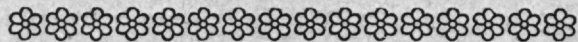
Kasperson, Rudolf, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 6366, välja antud Ratsarügemendi ülemalt 1925 a. (20837)

Nuut, Aleksander, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1729, välja antud 10. jala-väe rügemendi ülemalt 3. 6. 27 a. (20838)

Pekk, Ferdinand, sõjaväest vabastamise duplikaat nr. 6240, välja antud Tartu kaitseväeringkonna ülemalt 17. 11. 27 a. (20839)

- Gruft, Aleksander, välispass nr. 2251, välja antud politsei peavalitsuselt 1. 2. 24 a. (21626)
- Alt, Jüri, välispass nr. 4924, välja antud politsei peavalitsuselt 23. 1. 28 a. (21627)
- Klotsmann, Johannes, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 16786, välja antud Harju maakonna rahvaväe ja Kaitseliidu ülemalt 20. 8. 21 a. (20844)
- Tomasov, Nikolai, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 32019, välja antud Harju maak. rahvaväe ja Kaitseliidu ülemalt 3. 12. 20 a. (20848)
- Starkopf, Johannes, sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1466, välja antud Mereväe ekipaashi ülemalt 3. 10. 27 a. (20857)
- Lukas, Jaan Jaani poeg, rahvaväest vabastamise tunnistus nr. 5463, välja antud 7. jalaväe rügemendi ülemalt 3. 9. 24 a. (20942)
- Grossberg, August Jaani poeg, rahvaväest vabastamise tunnistus nr. 30058, välja antud Tartu maakonna rahvaväe ülemalt 13. 11. 20 a. (20950)
- Kase, August Jaani poeg, rahvaväest vabastamise tunnistus nr. 3404, välja antud Merejõudude staabist 30. 11. 27 a. (20955)
- Kits, Paul Karli p., rahvaväest vabastamise tunnistus, välja antud 2. diviisi suur-tükiväe 5. patarei 2. kompaniist. (20957)
- Antonov, Sergei Ivani p., sõjaväest vabastamise tunnistus nr. 1761, välja antud 1. jalaväe rügemendi ülemalt 1. 4. 24 a. (43444)
-
- Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:**
- Kolo, Liina, välja antud Järve vallavalitsuselt 23. 12. 19 a. nr. 627. (43479)
- Tamm, Marie Andrese tütar, välja antud Kilingi-Nõmme alevivalitsuselt 6. 2. 20 a. nr. 150. (43481)
- Saag, Aurora (Milda) Karoliine tütar, välja antud Mõniste vallavalitsuselt 15. 2. 20 a. nr. 396. (43485)
- Kriisa, Herman Johani poeg, välja antud Maidla vallavalitsuselt 6. 12. 21 a. nr. 883. (43486)
- Kriisa, Maria Villemi tütar, välja antud Järve vallavalitsuselt 26. 6. 23 a. nr. 116 (43487)
- Saat, Jaan, välja antud Pati vallavalitsuselt 15. 12. 20 a. nr. 265. (43489)
- Kurvits, Eduard Otto poeg, välja antud Tallinna linna politsei 2. jaoskonna ülemalt 24. 11. 19 a. nr. 207.
- Lanso, August Jaani poeg, välja antud Kärstna vallavalitsuselt 24. 4. 24 a. nr. 21.
- Tammist, Ida Mihkli tütar, välja antud Olustvere vallavalitsuselt 2. 11. 28 a. nr. 13.
- Peterson, Paul Tõnise poeg, välja antud Vana-Suislepa vallavalitsuselt 27. 7. 20 a. nr. 430.
- Jürine, Mari Hansu tütar, välja antud Viiratsi vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 136.
- Tiss, Hans Jaagu poeg, välja antud Olustvere vallavalitsuselt 20. 4. 20 a. nr. 706.
- Kitsing, Jaan Mardi poeg, välja antud Uue-Suislepa vallavalitsuselt 24. 4. 20 a. nr. 325.
- Pari, Amalie Karli tütar, välja antud Viljandi vallavalitsuselt 7. 4. 25 a. nr. 270.
- Loim, Ann Peedu tütar, välja antud Vastemõisa vallavalitsuselt 13. 1. 20 a. nr. 482.
- Priivits, Liisa Jakobi tütar, välja antud Viljandi linna politsei ülemalt 22. 12. 19 a. nr. 5857.
- Janhoid, Miina Tooma tütar, välja antud Olustvere vallavalitsuselt 17. 12. 19 a. nr. 325.
- Ventsel, Jaan Jüri poeg, välja antud Taevere vallavalitsuselt 30. 11. 26 a. nr. 21.
- Tikmann, Johannes Marie poeg, välja antud Undla vallavalitsuselt 31. 12. 19 a. nr. 712. (9515)
- Brock, Jaan Mardi poeg, välja antud Undla vallavalitsuselt 1. 10. 20 a. nr. 1446. (9516)
- Montag, Rudolf Tõnu poeg, välja antud Undla vallavalitsuselt 31. 3. 22 a. nr. 2056. (9517)
- Lampe, Anna Hansu tütar, välja antud Undla vallavalitsuselt 26. 8. 24 a. nr. 389. (9518)
- Seer, Voldemar Mardi poeg. (16602)
- Jurna, Mihkel Mihkli poeg, välja antud Vee vallavalitsuselt 22. 4. 28 a. nr. 7. (16603)
- Hanson, Hans Hendriku poeg, välja antud Vee vallavalitsuselt 22. 1. 22 a. nr. 150. (16604)
- Erdmann, Aleksander Villemi poeg, välja antud Avanduse vallavalitsuselt 11. 5. 20 a. nr. 1384. (19542)
- Tamberg, Jaan Mihkli poeg, välja antud Alliku vallavalitsuselt 13. 6. 24 a. nr. 50. (19543)
- Veegeel, Peeter Tooma poeg, välja antud Paasvere vallavalitsuselt 28. 6. 24 a. nr. 212. (19544)

- Rosenroth, Hans Hansu poeg, välja antud Avanduse vallavalitsuselt 23. 3. 23 a. nr. 42. (19546)
- Stump, Jaan Jaani poeg, välja antud Paasvere vallavalitsuselt 11. 12. 19 a. nr. 264. (19548)
- Läll, Jaan Jakobi poeg, välja antud Paasvere vallavalitsuselt 27. 8. 25 a. (19549)
- Indus, Eugenie Jüri tütar, välja antud Laiuse vallavalitsuselt 3. 1. 22 a. nr. 1. (19550)
- Sirenski, Ida Jaani tütar, välja antud Vao vallavalitsuselt 1. 12. 25 a. nr. 422. (19552)
- Kaul, August Jaani poeg, välja antud Vao vallavalitsuselt 20. 8. 27 a. nr. 214. (19553)
- Erdmann, Adele Jüri tütar, välja antud Vao vallavalitsuselt 29. 12. 23 a. nr. 437. (19554)
- Roosmann, Hans Jüri poeg, välja antud Paasvere vallavalitsuselt 8. 1. 27 a. nr. 598. (19555)
- Jack, Ellenora Juhani tütar, välja antud Uue-Antsla vallavalitsuselt 24. 4. 25 a. nr. 69. (20354)
- Põldsep, Otto Joosepi poeg, välja antud Vana-Roosa vallavalitsuselt 10. 12. 19 a. nr. 412. (20355)
- Ruven, Kornelius Hendriku poeg, välja antud Saru vallavalitsuselt 24. 8. 20 a. nr. 430. (20356)
- Sild, Emilie Jaani tütar, välja antud Mõniste vallavalitsuselt 12. 5. 20 a. nr. 678. (20357)
- Lill, Ella Augusti tütar, välja antud Valgjärve vallavalitsuselt 17. 3. 25 a. nr. 32. (20358)
- Toom, Katariina Peetri tütar, välja antud Sõmerpalu vallavalitsuselt 9. 5. 28 a. nr. 40. (20359)
- Hallop, Eduard Augusti poeg, välja antud Erastvere vallavalitsuselt 3. 12. 19 a. nr. 144. (20361)
- Jõudu, Ida Jaagu tütar, välja antud Kooraste vallavalitsuselt 8. 12. 19 a. nr. 427. (20362)
- Täht, Johan Jaani poeg, välja antud Valga linna politsei ülemalt 25. 11. 19 a. nr. 419. (20363)
- Altosaar, Adele Johani tütar, välja antud Lustivere vallavalitsuselt 17. 10. 24 a. nr. 87. (20365)
- Soo, Anna Karli tütar, välja antud Erastvere vallavalitsuselt 16. 12. 19 a. nr. 644. (20366)
- Pettai, Mai Andrei tütar, välja antud Mõniste vallavalitsuselt 28. 2. 20 a. nr. 462. (20367)
- Tamberg, Ida Henno tütar, välja antud Saru vallavalitsuselt 30. 7. 20 a. nr. 417. (20368)
- Laane, Jaan Liisa tütar, välja antud Antsla alevivalitsuselt 24. 4. 24 a. nr. 81. (20369)
- Taal, Julius Johani poeg, välja antud Leebiku vallavalitsuselt 23. 12. 19 a. nr. 54. (20371)
- Koovik, Johan Jaani poeg, välja antud Kooraste vallavalitsuselt 12. 12. 19 a. nr. 302. (20372)
- Kava, Ludvig Adami poeg, välja antud Kärgula vallavalitsuselt 10. 4. 20 a. nr. 346. (20373)
- Mandik, Rein Meõse poeg, välja antud Vana-Antsla vallavalitsuselt 9. 12. 19 a. nr. 336. (20375)
- Allas, Peeter Jaani poeg, välja antud Haanja vallavalitsuselt 31. 1. 20 a. nr. 956. (20536)

Teadaanne.

Tartu politseiametnikkude kogu juhatus teatab sellega, et **16. mail s. a.** kell 17 peetakse Tartu-Valga prefektuuri ruumes, Kompanii tän. 10, Kogu

üldkoosolek.

Kui määratud ajaks ei ole ilmunud tarviline arv liikmeid, peetakse teine koosolek samal päeval kell 18 samas kohas, mis põhikirja § 34 põhjal on otsusevõimeline.

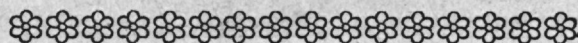
PÄEVAKORD:

1. Koosoleku avamine.
2. Koosoleku juhataja ja protokollkirjutaja valimine.
3. Viimase üldkoosoleku protokolli ettelugemine ja kinnitamine.
4. Möödunud aasta aruande kinnitamine.
5. Liikmemaksu kindlaksmääramine.
6. 1929. aasta eelarve.
7. Valimised.
8. Likvideerimise või põhikirja muutmise küsimus.
9. Matusefondi küsimus.
10. Läbirääkimised.

Märkus. Kogu põhikirja § 30. põhjal osavõtt üldisest koosolekust on sunduslik kõigile teenistusest vabadele, tegev- ja lihtliikmetele, kui mõned möödapääsematud põhjused, nagu haigus, kohalt äraolek, perekondlised sündmused jne. seda ei takista.

Tartus, 8. mail 1929. a.

Juhatus.

Seadused ja määrused politsei alal.

Kokku seadnud **Joh. Kaiv**, kohtuministeeriumi nõunik.

— Hind à Kr. 10.— —

Saadaval „Eesti Politseilehe“ talituses, Toompea lossis.

Hinna ja postikulude äratsumisel saadetakse raamat soovikorral ka posti kaudu kätte.

A. Looritsa

„Vallaomavalitsuste arvepidamine.“

Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastuse väljaanne.

Saadaval „Eesti Politseilehe“ talituses,
Toompea lossis.